

Rolnummer 6204
Arrest nr. 64/2016 van 11 mei 2016

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vraag over artikel 19bis-11, § 2, van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen, gesteld door de Rechtbank van eerste aanleg West-Vlaanderen, afdeling Ieper.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters E. De Groot en J. Spreutels, en de rechters L. Lavrysen, A. Alen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman, E. Derycke, T. Merckx-Van Goey, P. Nihoul, F. Daoût, T. Giet en R. Leysen, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter E. De Groot,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vraag en rechtspleging*

Bij vonnis van 6 mei 2015 in zake A.-S. G. tegen de nv « Axa Belgium », waarvan de expeditie ter griffie van het Hof is ingekomen op 21 mei 2015, heeft de Rechtbank van eerste aanleg West-Vlaanderen, afdeling Ieper, de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 19bis-11 § 2 van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering motorrijtuigen, ingevoegd bij artikel 7 van de wet van 22 augustus 2002 - op die manier geïnterpreteerd dat de gelijkmatige (‘ in gelijke mate ’) verdeling van de schadelast onder de verzekeraars tegenstelbaar is ten aanzien van de bestuurders of eigenaars van een voertuig die schade hebben geleden bij een ongeval waarbij het niet mogelijk is om vast te stellen welk voertuig het ongeval heeft veroorzaakt – de artikelen 10 en 11 van de Grondwet doordat een verschil in behandeling in het leven wordt geroepen dat niet op een objectief criterium berust en niet redelijk verantwoord is en meer bepaald tussen enerzijds de bestuurders of eigenaars van een voertuig die schade hebben geleden bij een ongeval waarbij het niet mogelijk is om vast te stellen welk voertuig het ongeval heeft veroorzaakt en waarbij alle bij het ongeval betrokken voertuigen zijn geïdentificeerd en anderzijds de bestuurders of eigenaars van een voertuig die schade hebben geleden bij een ongeval waarbij het niet mogelijk is om vast te stellen welk voertuig het ongeval heeft veroorzaakt en waarbij één of meerdere bij het ongeval betrokken voertuigen niet zijn geïdentificeerd, terwijl van die laatste voertuigen niet kan worden gezegd dat hun aansprakelijkheid ongetwijfeld niet in het geding komt ? ».

Memories zijn ingediend door :

- A.-S. G., bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. C. Vandenbogaerde, advocaat bij de balie te Kortrijk;

- de Ministerraad, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. L. Schuermans, advocaat bij de balie te Turnhout.

Bij beschikking van 13 januari 2016 heeft het Hof, na de rechters-verslaggevers E. Derycke en P. Nihoul te hebben gehoord, beslist dat de zaak in staat van wijzen is, dat geen terechtzitting zal worden gehouden, tenzij een partij binnen zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van die beschikking een verzoek heeft ingediend om te worden gehoord, en dat, behoudens zulk een verzoek, de debatten zullen worden gesloten op 3 februari 2016 en de zaak in beraad zal worden genomen.

Aangezien geen enkel verzoek tot terechtzitting werd ingediend, is de zaak op 3 februari 2016 in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. De feiten en de rechtspleging in het bodemgeschied

Op 3 februari 2011 is A.-S. G., appellante voor de verwijzende rechter, betrokken bij een verkeersongeval. Bij dat ongeval zijn met zekerheid drie voertuigen betrokken, bestuurd door respectievelijk M. V.R., A.-S. G. en M. D.P. Tevens is sprake van een vierde voertuig, namelijk een vrachtwagen, waarvan de bestuurder de plaats van het ongeval heeft verlaten en onbekend is gebleven. Het strafdossier werd geseponneerd.

A.-S. G. heeft op 8 juni 2012 de nv « AXA Belgium », de verzekeraar burgerrechtelijke aansprakelijkheid van het voertuig bestuurd door M. V.R., gedagvaard ter vergoeding van de materiële en de lichamelijke schade.

Bij tussenvonnis van 5 maart 2013 heeft de Politierechtbank te Ieper geoordeeld dat er vier voertuigen, waaronder de niet-geïdentificeerde vrachtwagen, bij het ongeval zijn betrokken, dat het niet mogelijk is vast te stellen welk voertuig het ongeval heeft veroorzaakt en dat de aansprakelijkheid van twee bestuurders, namelijk A.-S. G. en M. D.P., ongetwijfeld niet in het geding komt. Op basis van die elementen heeft de Politierechtbank besloten dat de voorwaarden voor de toepassing van artikel 19bis-11, § 2, van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen (hierna: WAM-Wet) waren vervuld. De nv « AXA Belgium », verzekeraar van het voertuig bestuurd door M. V.R., wordt veroordeeld tot een schadevergoeding. Wat het toe te kennen bedrag betreft, overweegt de Politierechtbank dat de tekst van de voormelde wetsbepaling duidelijk is en geen interpretatie toelaat, dat die bepaling niet in een solidaire aansprakelijkheid voorziet en dat op grond van het adagium *lex specialis derogat generalibus* de verzekeraar van het voertuig bestuurd door M. V.R., slechts tot beloop van de helft van de schade geleden door A.-S. G., kan worden aangesproken.

A.-S. G. stelt bij de verwijzende rechter hoger beroep in tegen dat vonnis waarbij haar vordering slechts voor de helft werd ingewilligd. Zij streeft de hervorming ervan na teneinde haar vordering volledig gegrond te horen verklaren.

Zoals de eerste rechter is ook de verwijzende rechter van oordeel dat de voorwaarden voor de toepassing van artikel 19bis-11, § 2, van de WAM-Wet zijn vervuld op grond waarvan A.-S. G. recht heeft op een schadevergoeding vanwege de verzekeraars van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid. Te dezen is enkel de verzekeraar van het voertuig bestuurd door M. V.R., namelijk de nv « AXA Belgium », bekend. Wat het toe te kennen bedrag betreft, is de verwijzende rechter van oordeel dat de appellante terecht de vraag stelt of de interpretatie van artikel 19bis-11, § 2, zoals aangenomen door de eerste rechter, een nieuwe discriminatie doet ontstaan tussen de slachtoffers van een ongeval naargelang de bij het ongeval betrokken voertuigen al dan niet zijn geïdentificeerd.

Ingaand op het verzoek van de appellante stelt de verwijzende rechter de voormelde prejudiciële vraag.

III. In rechte

- A -

Standpunt van de appellante voor de verwijzende rechter

A.1. Met verwijzing naar de parlementaire voorbereiding van de wet van 22 augustus 2002 « houdende diverse bepalingen betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorvoertuigen », waarbij het in het geding zijnde artikel 19bis-11, § 2, in de WAM-Wet is ingevoegd, wijst de appellante erop dat die bepaling is aangenomen om tegemoet te komen aan het arrest nr. 96/2000 van 20 september 2000. De wetgever beoogde aldus elke discriminatie tussen de slachtoffers van een verkeersongeval weg te werken door te voorzien in een vergoedingsregeling voor de slachtoffers van een verkeersongeval waarbij meerdere voertuigen zijn betrokken zonder dat kan worden vastgesteld welk voertuig het ongeval heeft veroorzaakt. In dat geval wordt de schadevergoeding waarop de benadeelde persoon gerechtigd is, « in gelijke delen » verdeeld onder de verzekeraars die de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van de bestuurders van de in het ongeval betrokken voertuigen dekken.

Een expliciet antwoord op de vraag of de verdeling « in gelijke delen » doelt op de *obligatio*-verhouding van de verzekeraars van de betrokken bestuurders - met uitzondering van degenen wier aansprakelijkheid niet in het geding komt - ten aanzien van de slachtoffers of de benadeelde personen in de zin van de in het geding zijnde bepaling dan wel op de *contributio*-verhouding tussen de verzekeraars onderling, wordt in de parlementaire voorbereiding niet gegeven. Uit die parlementaire voorbereiding blijkt duidelijk dat de *ratio legis* van artikel 19bis-11, § 2, erin bestaat de positie van de slachtoffers te verbeteren en elke discriminatie tussen de slachtoffers weg te werken. Bijgevolg kan volgens de appellante voor de verwijzende rechter uit de *ratio legis* impliciet worden afgeleid dat de verdeling van de schadelast niet tegenstelbaar kan zijn aan de slachtoffers of de benadeelde personen. Door de rechtsleer wordt dat standpunt gedeeld. De verdeling « in gelijke delen » van de schadelast onder de verzekeraars dient aldus te worden beschouwd als een *contributio*-regeling tussen de verzekeraars onderling die niet raakt aan de *obligatio*-verhouding van de verzekeraars ten aanzien van de slachtoffers en de benadeelde personen en aan die laatsten niet tegenstelbaar is.

A.2. Een andere interpretatie van de in het geding zijnde bepaling, volgens welke de verdeling « in gelijke delen » van de schadelast onder de verzekeraars wel tegenstelbaar is aan de slachtoffers of de benadeelde personen, schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

Een dergelijke interpretatie voert volgens de appellante voor de verwijzende rechter een verschil in behandeling in tussen vergelijkbare categorieën van benadeelde personen dat niet op een objectief criterium berust en niet redelijk is verantwoord, namelijk tussen, enerzijds, de slachtoffers of de benadeelde personen van een ongeval waarbij meerdere voertuigen zijn betrokken, waarbij het niet mogelijk is vast te stellen welk voertuig het ongeval heeft veroorzaakt en waarbij alle bij het ongeval betrokken voertuigen zijn geïdentificeerd en, anderzijds, de slachtoffers of de benadeelde personen van een ongeval waarbij meerdere voertuigen zijn betrokken, waarbij het niet mogelijk is vast te stellen welk voertuig het ongeval heeft veroorzaakt en waarbij een of meerdere bij het ongeval betrokken voertuigen niet geïdentificeerd noch bekend zijn, terwijl van de bestuurders van de laatstvermelde voertuigen niet kan worden gezegd dat hun aansprakelijkheid ongetwijfeld niet in het geding komt.

Meer bepaald heeft een dergelijke interpretatie tot gevolg dat de eerste categorie wel volledig schadeloos zou worden gesteld door de verzekeraars die de burgerrechtelijke aansprakelijkheid dekken van de bestuurders van de betrokken voertuigen, met uitzondering van degenen wier aansprakelijkheid ongetwijfeld niet in het geding komt, terwijl de tweede categorie niet of slechts gedeeltelijk schadeloos zou worden gesteld om de enige reden dat een of meerdere bij het ongeval betrokken voertuigen niet geïdentificeerd noch bekend zijn, terwijl van de bestuurders van de laatstvermelde voertuigen niet kan worden gezegd dat hun aansprakelijkheid ongetwijfeld niet in het geding komt.

Volgens de appellante voor de verwijzende rechter staan de gevallen waarin beide categorieën zich bevinden los van de vergoedingsopdracht van het Gemeenschappelijk Waarborgfonds. Een vergoeding kan door dat Fonds enkel worden toegekend in de in artikel 19bis-11, § 1, van de WAM-Wet vermelde gevallen, waaronder de vergoeding van de schade die voortvloeit uit de lichamelijke letsels, geleden door de slachtoffers van een verkeersongeval waarbij het, in tegenstelling tot de voormelde categorieën, wel mogelijk is vast te stellen welk voertuig het ongeval heeft veroorzaakt, maar waarbij de aansprakelijke bestuurder en bijgevolg ook diens verzekeraar niet bekend zijn (artikel 19bis-11, § 1, 7°).

Indien de in het geding zijnde bepaling in die zin wordt geïnterpreteerd dat de gelijkmatige verdeling van de schadelast onder de verzekeraars waarin zij voorziet, tegenstelbaar is aan de in die bepaling bedoelde benadeelde personen, dient de prejudiciële vraag bevestigend te worden beantwoord.

Volgens de appellante voor de verwijzende rechter kan de in het geding zijnde bepaling evenwel aldus worden geïnterpreteerd dat de gelijkmatige verdeling van de schadelast onder de verzekeraars, waarin die bepaling voorziet, niet tegenstelbaar is aan de in die bepaling bedoelde benadeelde personen. In die interpretatie is er geen verschil in behandeling tussen de voormelde categorieën en dient de prejudiciële vraag ontkennend te worden beantwoord.

Standpunt van de Ministerraad

A.3. Vooraf wijst de Ministerraad op het bestaan van de binnen Assuralia gesloten overeenkomst nr. 660 - « Onschuldige Slachtoffers », die in voorkomend geval via de Ombudsdienst Verzekeringen afdwingbaar is in het voordeel van de benadeelden. Die overeenkomst, laatst gewijzigd op 1 april 2015, is ook door het Gemeenschappelijk Waarborgfonds onderschreven en verbindt alle aangesloten WAM-verzekeraars.

Vervolgens zet de Ministerraad uiteen dat de in het geding zijnde bepaling bij de wet van 22 augustus 2002 in de WAM-Wet is ingevoegd om tegemoet te komen aan het arrest nr. 96/2000. Hij verwijst tevens naar de arresten nrs. 21/2011, 175/2014 en 96/2015 van het Grondwettelijk Hof en naar de arresten van 30 januari 2014, 6 november 2014 en 16 januari 2015 van het Hof van Cassatie waarin de in het geding zijnde bepaling in het geding was.

A.4. De verwijzende rechter legt artikel 19bis-11, § 2, ter toetsing voor in de interpretatie dat de benadeelde iedere verzekeraar dient aan te spreken voor zijn gelijk deel en zich niet tot één van die verzekeraars kan wenden om zijn volledige schade vergoed te krijgen.

Volgens de Ministerraad bepaalt de in het geding zijnde bepaling niet uitdrukkelijk dat de verzekeraars *in solidum* of hoofdelijk gehouden zijn. De rechtsleer en de rechtspraak zijn verdeeld over de vraag hoe de regeling van de verdeling van de schadelast in gelijke delen onder de verzekeraars dient te worden geïnterpreteerd. Sommige rechtscolleges oordelen dat de benadeelde zich tot vergoeding van de volledige schade kan wenden tot één van de verzekeraars die *in solidum* gehouden zijn; andere rechtscolleges zijn daarentegen van oordeel dat er geen wettelijke reden is om de verzekeraars *in solidum* te veroordelen.

In de in het geding zijnde bepaling is evenmin uitdrukkelijk bepaald hoe de vergoedingsregeling dient te worden toegepast wanneer een bij het ongeval betrokken voertuig niet geïdentificeerd of niet verzekerd is. Voor dergelijke gevallen wordt evenmin uitdrukkelijk voorzien in vergoedingsplicht door het Gemeenschappelijk Waarborgfonds.

A.5. Volgens de Ministerraad schendt artikel 19bis-11, § 2, van de WAM-Wet de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in de interpretatie dat de gelijkmatige (« in gelijke mate ») verdeling van de schadelast onder de verzekeraars tegenstelbaar is ten aanzien van de bestuurders of de eigenaars van een voertuig die schade hebben geleden bij een ongeval waarbij het niet mogelijk is vast te stellen welk voertuig het ongeval heeft veroorzaakt.

Uit de parlementaire voorbereiding van de in het geding zijnde bepaling blijkt dat de doelstelling van de vergoedingsregeling erin bestaat de benadeelde te beschermen wanneer hij niet volgens de gemeenrechtelijke aansprakelijkheidsregels kan worden vergoed, omdat niet kan worden uitgemaakt wie van de bestuurders van de bij een ongeval betrokken voertuigen een fout heeft begaan. Daarom heeft de wetgever in een automatische vergoedingsregeling voorzien die steunt op een wettelijke verplichting van de verzekeraars van de betrokken voertuigen die geen verband houdt met een stelsel dat steunt op de aansprakelijkheid en de aansprakelijkheidsverzekeringen.

In de interpretatie van de in het geding zijnde bepaling volgens welke de benadeelde, om een volledige vergoeding te verkrijgen, zich tot ieder van de betrokken verzekeraars voor diens gelijke deel dient te wenden, bestaat er ten aanzien van de benadeelde een verschil in behandeling naargelang één of meerdere van de voertuigen waarvan niet kan worden gezegd dat de aansprakelijkheid van de bestuurder ongetwijfeld niet in het gedrang komt, niet zijn geïdentificeerd. Immers, indien een of meerdere van de voertuigen waarvan niet kan worden gezegd dat de aansprakelijkheid van de bestuurder ongetwijfeld niet in het gedrang komt, niet zijn geïdentificeerd, kan de benadeelde bij ontstentenis van een bekende verzekeraar geen volledige vergoeding van zijn schade verkrijgen. Indien daarentegen de voertuigen waarvan niet kan worden gezegd dat de aansprakelijkheid van de bestuurders ongetwijfeld niet in het gedrang komt, wel alle geïdentificeerd zijn en hun verzekeraar bijgevolg bekend is, kan de benadeelde wel een volledige vergoeding verkrijgen.

Daarentegen, wanneer een niet-geïdentificeerd voertuig in een ongeval is betrokken, geniet de benadeelde wel een recht op vergoeding van zijn volledige schade, namelijk indien een niet-geïdentificeerd voertuig naar gemeen recht aansprakelijk is voor het ongeval (vergoedingsplicht van het Gemeenschappelijk Waarborgfonds op grond van artikel 19bis-11, § 1, 7°, van de WAM-Wet) en indien de vergoedingsregeling van artikel 29bis van de WAM-Wet van toepassing is (vergoedingsplicht van het Gemeenschappelijk Waarborgfonds op grond van artikel 29bis, § 1, vierde lid, van de WAM-Wet).

- B -

Ten aanzien van de in het geding zijnde bepaling

B.1. Artikel 19bis-11 van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen bepaalt :

« § 1. Elke benadeelde kan van het Fonds de vergoeding bekomen van de schade die door een motorrijtuig is veroorzaakt :

1°) wanneer de verzekeringsonderneming failliet verklaard is;

2°) wanneer de vergoedingen verschuldigd zijn door een verzekeringsonderneming, die na afstand of intrekking van de toelating in België of na het, met toepassing van artikel 71, §§ 1, derde lid, en 2, van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle op de verzekeringsondernemingen, opgelegde verbod van activiteit, haar verplichtingen niet nakomt;

3°) wanneer geen enkele verzekeringsonderneming tot die vergoeding verplicht is om reden van een toevallig feit waardoor de bestuurder van het voertuig dat het ongeval veroorzaakte, vrijuit gaat;

4°) wanneer in geval van diefstal, geweldpleging of heling, de burgerrechtelijke aansprakelijkheid waartoe het motorrijtuig aanleiding kan geven, niet verzekerd is, overeenkomstig de wettelijk geoorloofde uitsluiting;

5°) indien binnen drie maanden na de datum waarop hij zijn verzoek tot schadevergoeding heeft ingediend bij de verzekeringsonderneming van het voertuig waarmee, door deelneming aan het verkeer, het ongeval is veroorzaakt of bij haar schaderegelaar, die verzekeringsonderneming of haar schaderegelaar hem geen met redenen omkleed antwoord op de diverse punten in het verzoek heeft verstrekt;

6°) indien de verzekeringsonderneming heeft nagelaten om een schaderegelaar aan te wijzen;

7°) indien het motorrijtuig dat het ongeval heeft veroorzaakt, niet kan worden geïdentificeerd; in dat geval wordt het Fonds in de plaats gesteld van de aansprakelijke persoon;

8°) wanneer geen enkele verzekeringsonderneming tot die vergoeding verplicht is hetzij omdat de verzekeringsplicht niet nageleefd werd, hetzij de verzekeringsonderneming binnen twee maanden na het ongeval niet kan geïdentificeerd worden.

§ 2. In afwijking van 7°) van de voorgaande paragraaf, indien verscheidene voertuigen bij het ongeval zijn betrokken en indien het niet mogelijk is vast te stellen welk voertuig het

ongeval heeft veroorzaakt, wordt de schadevergoeding van de benadeelde persoon in gelijke delen verdeeld onder de verzekeraars die de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van de bestuurders van deze voertuigen dekken, met uitzondering van degenen wier aansprakelijkheid ongetwijfeld niet in het geding komt ».

B.2.1. Artikel 19*bis*-11 werd in de wet van 21 november 1989 ingevoegd bij de wet van 22 augustus 2002. De bedoeling van de wetgever was om in die bepaling over te nemen wat reeds eerder was bepaald in artikel 80, § 1, van de wet van 9 juli 1975 betreffende de controle der verzekeringsondernemingen, evenwel met de wijzigingen die noodzakelijk waren ten gevolge van de Europese regelgeving en van de rechtspraak van het Hof.

B.2.2. Bij zijn arrest nr. 96/2000 van 20 september 2000 heeft het Hof immers vastgesteld dat artikel 80, § 1, van de wet van 9 juli 1975 een discriminatie inhield tussen, enerzijds, de personen die het slachtoffer zijn van een verkeersongeval waarbij verschillende voertuigen zijn betrokken en waarbij niet kan worden bepaald wie van de bestuurders voor de schade aansprakelijk is, en, anderzijds, onder meer de personen die het slachtoffer zijn van een verkeersongeval veroorzaakt door een niet-geïdentificeerd motorvoertuig. Terwijl de tweede categorie op grond van het voormelde artikel 80, § 1, kon worden vergoed ten laste van het Gemeenschappelijk Waarborgfonds voor lichamelijke schade, kon de eerste categorie geen beroep doen op de tegemoetkoming van dat Fonds. Met de invoeging van artikel 19*bis*-11 in de wet van 21 november 1989 heeft de wetgever gevolg gegeven aan dat arrest.

B.2.3. Het Gemeenschappelijk Waarborgfonds treedt in de in artikel 19*bis*-11, § 1, 7°, van de wet van 21 november 1989 beoogde hypothese op wanneer het motorrijtuig dat het ongeval heeft veroorzaakt, niet is geïdentificeerd. In dat geval treedt het Fonds in de plaats van de aansprakelijke, waarbij de vergoeding in beginsel wordt beperkt tot de vergoeding van de schade die voortvloeit uit de lichamelijke letsels.

B.2.4. Artikel 19*bis*-11, § 2, van de wet van 21 november 1989 regelt sindsdien de schadevergoeding van de benadeelde persoon, indien verscheidene voertuigen bij een verkeersongeval zijn betrokken en indien het niet mogelijk is vast te stellen welk voertuig het ongeval heeft veroorzaakt. In dat geval wordt de schadevergoeding in gelijke delen verdeeld onder de verzekeraars die de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van de bestuurders van die

voertuigen dekken, met uitzondering van diegenen wier aansprakelijkheid ongetwijfeld niet in het geding komt.

Ten gronde

B.3.1. De verwijzende rechter vraagt het Hof of artikel 19bis-11, § 2, van de wet van 21 november 1989 bestaanbaar is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet wanneer die bepaling in die zin wordt geïnterpreteerd dat de verdeling van de schadevergoeding « in gelijke delen » onder de verzekeraars die de burgerrechtelijke aansprakelijkheid dekken tegenstelbaar is aan de bestuurders of de eigenaars van een voertuig die schade hebben geleden bij een ongeval waarbij verscheidene voertuigen zijn betrokken, doch waarbij het niet mogelijk is vast te stellen welk voertuig het ongeval heeft veroorzaakt.

B.3.2. In die interpretatie zou een verschil in behandeling worden ingevoerd tussen, enerzijds, de bestuurders of de eigenaars van een voertuig die schade hebben geleden bij zulk een ongeval waarbij alle bij het ongeval betrokken voertuigen zijn geïdentificeerd en, anderzijds, de bestuurders of de eigenaars van een voertuig die schade hebben geleden bij zulk een ongeval waarbij één of meerdere bij het ongeval betrokken voertuigen niet zijn geïdentificeerd, terwijl van die laatste voertuigen niet kan worden gezegd dat hun aansprakelijkheid ongetwijfeld niet in het geding komt. In het eerste geval zou de benadeelde persoon volledig kunnen worden vergoed, doch in het tweede geval zou hij niet worden vergoed voor het aandeel van de verzekeraar van het niet-geïdentificeerde voertuig.

B.4.1. Uit de bewoordingen van de prejudiciële vraag en uit de motivering van de verwijzingsbeslissing blijkt dat het verschil in behandeling waarover het Hof wordt ondervraagd, door de verwijzende rechter in verband wordt gebracht met de vraag of de verdeling in gelijke delen tussen de verzekeraars waarvan sprake is in die bepaling, al dan niet tegenstelbaar is aan de benadeelde persoon. In de interpretatie waarover de verwijzende rechter het Hof ondervraagt, is die verdeling tegenstelbaar aan de benadeelde en dient hij derhalve elke bij de verdeling betrokken verzekeraar afzonderlijk aan te spreken voor zijn deel in de vergoeding.

Op zich heeft de tegenstelbaarheid van de verdeling van de schadevergoeding tussen de verzekeraars aan de benadeelde persoon niet noodzakelijk invloed op de volledigheid van de schadevergoeding die deze laatste kan verkrijgen. Weliswaar is dit gegeven van groot praktisch belang in zoverre, wanneer die verdeling aan de benadeelde persoon tegenstelbaar is, het aanspreken van alle betrokken verzekeraars voor hem bijzonder ingewikkeld en tijdrovend kan zijn, maar het zou niet noodzakelijk invloed hebben op de omvang van zijn schadevergoeding, die ook in dat geval in beginsel integraal moet zijn.

B.4.2. Het in de prejudiciële vraag beoogde verschil in behandeling hangt evenwel ook samen met de interpretatie die de verwijzende rechter geeft aan een ander element van artikel 19*bis*-11, § 2, van de wet van 21 november 1989.

In die interpretatie worden bij de verdeling van de schadevergoeding in gelijke delen niet enkel de verzekeraars van de geïdentificeerde voertuigen betrokken, maar ook de niet-bekende verzekeraars van de niet-geïdentificeerde voertuigen.

B.4.3. Slechts in die interpretatie is voor de benadeelde persoon het al dan niet tegenstelbare karakter van de onderlinge verdeling tussen de verzekeraars bepalend om een volledige schadevergoeding te verkrijgen. Bijgevolg dient het Hof bij de beantwoording van de prejudiciële vraag ook de onder B.4.2 vermelde interpretatie in zijn toetsing te betrekken.

B.5.1. Uit de totstandkoming van de in het geding zijnde vergoedingsregeling blijkt dat de wetgever beoogt de benadeelde te beschermen wanneer die niet volgens de gemeenrechtelijke aansprakelijkheidsregels kan worden vergoed, hetgeen het geval is wanneer niet kan worden vastgesteld wie van de bestuurders van de betrokken voertuigen een fout heeft begaan die aan de basis van het verkeersongeval ligt.

B.5.2. Die situatie beoogt de wetgever te verhelpen door in het in het geding zijnde artikel 19*bis*-11, § 2, te voorzien in een regeling voor automatische vergoeding van de benadeelde persoon ten laste van de verzekeraars van de bestuurders van de betrokken voertuigen; die vergoedingsregeling staat los van een stelsel dat op de aansprakelijkheid en de aansprakelijkheidsverzekeringen is gebaseerd.

B.6.1. Volgens de verwijzende rechter komen bij de verdeling van de schadevergoeding tussen de verzekeraars bedoeld in artikel 19*bis*-11, § 2, van de wet van 21 november 1989 ook de niet-bekende verzekeraars van niet-geïdentificeerde voertuigen in aanmerking, wanneer van deze laatsten niet kan worden gezegd dat hun aansprakelijkheid ongetwijfeld niet in het geding is.

In de interpretatie dat die verdeling tussen de verzekeraars tegenstelbaar is aan de benadeelde bestaat een niet redelijk verantwoord verschil in behandeling tussen, enerzijds, de benadeelde die in een dergelijk geval niet volledig kan worden vergoed vermits hij een niet-bekende verzekeraar onmogelijk kan aanspreken en, anderzijds, de benadeelde van een verkeersongeval waarbij alleen geïdentificeerde voertuigen zijn betrokken die steeds volledig kan worden vergoed. In het licht van de door de wetgever nagestreefde doelstelling kan het recht op een volledige schadeloosstelling van het slachtoffer immers niet afhangen van de omstandigheid of bij het ongeval ook één of meer niet-bekende verzekeraars van niet-geïdentificeerde voertuigen zijn betrokken, nu die situatie in geen enkel opzicht aan de benadeelde kan worden verweten.

B.6.2. Artikel 19*bis*-11, § 2, van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen is derhalve niet bestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in de interpretatie dat bij de verdeling van de schadevergoeding in gelijke delen tussen de verzekeraars bedoeld in die bepaling, ook de niet-bekende verzekeraars van niet-geïdentificeerde voertuigen in aanmerking worden genomen en die verdeling aan de benadeelde tegenstelbaar is.

B.6.3. Het Hof stelt evenwel vast dat de in het geding zijnde bepaling ook anders kan worden geïnterpreteerd. Volgens de bewoordingen van die bepaling « wordt de schadevergoeding van de benadeelde persoon in gelijke delen verdeeld onder de verzekeraars die de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van de bestuurders [...] dekken, met uitzondering van degenen wier aansprakelijkheid ongetwijfeld niet in het geding komt », wat veronderstelt dat die verzekeraars bekend zijn, vermits het aandeel dat door een niet-bekende verzekeraar zou moeten worden gedragen nooit zal worden betaald, wat niet de bedoeling van de wetgever kan zijn geweest.

B.6.4. Er blijkt voorts niet dat de wetgever, voor wat een niet-geïdentificeerd voertuig betreft, het Gemeenschappelijk Waarborgfonds als « verzekerder » in de zin van de in het geding zijnde bepaling heeft beschouwd. De wetgever heeft integendeel een duidelijke scheiding gemaakt tussen, enerzijds, artikel 19bis-11, § 1, van de wet van 21 november 1989, waar de gevallen worden opgesomd waarin dat Fonds dient op te treden, waaronder het geval waarin het voertuig dat het ongeval heeft veroorzaakt niet geïdentificeerd is, en, anderzijds, artikel 19bis-11, § 2, waarin een vergoedingsplicht wordt opgelegd aan de verzekeraars bij een ongeval waarbij meerdere voertuigen zijn betrokken en niet kan worden vastgesteld wie het ongeval heeft veroorzaakt. Overigens verschilt ook de omvang van de schadevergoedingsplicht in beide situaties, nu het Fonds in beginsel slechts de lichamelijke schade dient te vergoeden terwijl de verzekeraars bedoeld in paragraaf 2 zowel de materiële als lichamelijke schade dienen te vergoeden.

B.7.1. Rekening houdend met het bovenstaande kan de in het geding zijnde bepaling zo worden begrepen dat de schadevergoeding van de benadeelde persoon in gelijke delen wordt verdeeld onder de verzekeraars die de burgerrechtelijke aansprakelijkheid dekken van de bestuurders van de betrokken voertuigen die konden worden geïdentificeerd, met uitzondering van degenen wier aansprakelijkheid ongetwijfeld niet in het geding komt.

B.7.2. In die interpretatie bestaat er geen verschil in behandeling tussen de in de prejudiciële vraag beoogde categorieën van personen wat betreft de omvang van hun schadevergoeding.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

- Artikel 19*bis*-11, § 2, van de wet van 21 november 1989 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in de interpretatie dat bij de verdeling van de schadevergoeding in gelijke delen tussen de verzekeraars bedoeld in die bepaling ook de niet-bekende verzekeraars van niet-geïdentificeerde voertuigen in aanmerking worden genomen en die verdeling aan de benadeelde persoon tegenstelbaar is.

- Dezelfde bepaling schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet in de interpretatie dat bij de verdeling van de schadevergoeding bedoeld in die bepaling enkel de verzekeraars van de geïdentificeerde voertuigen in aanmerking worden genomen.

Aldus gewezen in het Nederlands en het Frans, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 11 mei 2016.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

E. De Groot